

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 sierpnia 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił T. K. prawa do wcześniejszej emerytury. Organ rentowy podniósł, iż wnioskodawca do dnia 31 grudnia 1998 roku nie osiągnął wymaganego 25 – letniego okresu składkowego i nieskładkowego. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, iż nie zaliczył okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 30 października 1972 r do 31 sierpnia 1974 r ponieważ uczęszczał do (...) Szkoły Zawodowej poza miejscem położenia gospodarstwa rolnego, głównym zadaniem i celem w tym czasie była nauka i odbywanie zajęć szkolnych, a nie świadczenie pracy w gospodarstwie rolnym rodziców w rozmiarze mającym istotne znaczenie dla jego funkcjonowania.

Organ rentowy ustalił staż sumaryczny w wymiarze 23 lata, 11 miesięcy i 15 dni, a staż pracy w szczególnych warunkach /charakterze – 17 lat, 2 miesiące i 2 dni.

/decyzja - k. nienum. akt ZUS/

W odwołaniu z dnia 25 września 2017 r T. K., reprezentowany przez pełnomocnika wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie prawa do emerytury, w związku z pominięciem przez organ rentowy okresu pracy w gospodarstwie rolnym od 30.10 1972 r do 31.08. 1974 r. Wniósł także o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

/odwołanie – k. 2-3 /

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 9 października 2017 r ZUS I Oddział w Ł. wniósł o oddalenie odwołania, argumentując, jak w zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie - k. 9/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

T. K. urodził się w dniu (...).

/bezsporne, a nadto wniosek – k. nienum. akt ZUS/

Wnioskodawca złożył wniosek o emeryturę w dniu 1 sierpnia 2017 roku. Wnioskodawca nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego. Posiada staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 17 lat 2 miesięcy i 2 dni.

/wniosek – k. nienum. akt ZUS, wniosek z dnia 22.02.2017, decyzja – k. nienum. akt ZUS /

Wnioskodawca był zameldowany od urodzenia do 15.03.1976 r w miejscowości B. 112.

/okoliczność bezsporna – zaświadczenie – k. nienum. akt ZUS/

W okresie od 1972 do 1974 r P. K. posiadał gospodarstwo rolne o powierzchni ogólnej 6,90 ha. Położone we wsi B. gminie S..

/zaświadczenie – k. nienum. akt ZUS/

Wnioskodawca po ukończeniu 16 roku życia do 31 sierpnia 1974 r pracował w gospodarstwie rolnym rodziców. W gospodarstwie mieszkali rodzice i siostra wnioskodawcy. Ojciec pracował także poza rolnictwem. Siostra oprócz żniw nie pracowała w gospodarstwie. W gospodarstwie były 4 krowy, 12 świń, 1 koń. Gospodarstwo nie było zmechanizowane.

W tym czasie wnioskodawca chodził do zasadniczej szkoły zawodowej w Ł., oddalonej o 15 km od domu. Do szkoły dojeżdżał autobusem na godzinę 8.00., a na zajęcia praktyczne na godz. 7.00. W tygodniu były 3 razy warsztaty i 3

razy zajęcia w szkole. Do szkoły chodził też w soboty. Zajęcia praktyczne trwały 6 godzin, zajęcia w szkole kończyły się o 14.00, 14.30. W domu był o 14.00 -15.00. Prace domowe odrabiał przed lekcjami. W domu się nie uczył. Od 16.00 – 17.00 szedł do obrządku. Pracował przy sianokosach, żniwach, przygotowywał ziemniaki, poił krowy i świnie, przyganiał krowy, parował parniki, zimą nosił ciepłą wodę, dawał siana, ścielił koniowi, wyrzucał obornik.

Dom był po jednej stronie, gospodarstwo po drugiej i trzeba było przenosić wodę i ziemniaki. Zimą także wykonywał te czynności. Zimą także pracował przy młocce, bo trzeba było naciąć siewki dla zwierząt. W okresie jesienno – zimowym chodził do lasu po drzewo. Wiosną pracował przy orce, sadzeniu ziemniaków, sianiu zbóż jarych, jesienią – przy orce, sianiu, bronowaniu, wykopkach ziemniaków. Praca w gospodarstwie zajmowała wnioskodawcy co najmniej 4 godziny dziennie. W okresie letnim powyżej 4 godzin.

/zeznania wnioskodawcy – e- prot. z dnia 9.03. 18 00:01:14 w zw. zk. 34 odw., zeznania świadka Z. K. – k. 72 odw. – 73, M. F. – k. 72, 72 odw., W. W. – k. 73/ /

Sąd Okręgowy dokonał następującej oceny dowodów i zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie i jako takie skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji.

W rozpoznawanej sprawie kwestią sporną była okoliczność pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym rodziców, a tym samym zaliczenie tego okresu do stażu ubezpieczeniowego.

W myśl art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U z 2017 r., poz. 1778 z późn. zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy tj. w dniu 1 stycznia 1999 roku (art. 196 ustawy) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz,
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Zaś ust. 2 w/w przepisu stanowi, że emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z art. 27 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki: osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 65 lat (dla mężczyzn), oraz mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat (dla mężczyzn).

Stosownie do treści art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 – 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1.

Według treści § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudniania” uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn;
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W przedmiotowym stanie faktycznym nie budzi wątpliwości fakt, iż wnioskodawca spełnia przesłanki ustawowe co do: wieku – wnioskodawca ukończył 60 lat w dniu (...), braku członkostwa w otwartym funduszu emerytalnym oraz wymaganych na dzień 1 stycznia 1999 roku 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Kwestią sporną był brak okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze 25 lat, w związku z niezaliczeniem okresów uzupełniających wynikających z pracy w gospodarstwie rolnym.

Zgodnie z art. 10 cytowanej ustawy o FUS przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe:

- 1) okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki,
 - 2) przypadające przed dniem 1 lipca 1977 r. okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia,
 - 3) przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia,
- jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Okresów, o których mowa w ust. 1 i 2, nie uwzględnia się, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty, na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Zauważyć należy, że istotą przepisu art. 10 ustawy o emeryturach i rentach jest przede wszystkim możliwość zaliczenia okresu ubezpieczenia rolniczego do stażu ubezpieczeniowego wymaganego do świadczenia pracowniczego. Przepis ten umożliwia ubezpieczonemu nabycie świadczenia z ubezpieczenia pracowniczego, mimo braku wystarczającego stażu pracowniczego, po uzupełnieniu tego stażu wskazanym stażem rolniczym.

Choć przepis art. 10 ust. 1 pkt 3 nie wyznacza warunków, od których wystąpienia uzależnione jest uznanie okresu pracy w gospodarstwie rolnym jak okresu składkowego (uzupełniającego), to przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych okresów pracy w gospodarstwie rolnym sprzed objęcia rolników obowiązkiem opłacania składki na rolnicze ubezpieczenie społeczne domowników (tj. przed dniem 1 stycznia 1983 r.), przesądza wystąpienie dwóch okoliczności, a mianowicie: wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej "domownika" z art. 6 pkt 2 ustawy z 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie./tak SA w Rzeszowie w wyroku z dnia 3 lipca 2014 r , III AUa 184/14, LEX nr 1489152/

Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia z dnia 20 grudnia 1990 r.o ubezpieczeniu społecznym rolników /t.j. Dz.U.2016.277/ ilekroć w ustawie jest mowa o:

domowniku - rozumie się osobę bliską rolnikowi, która:

- a) ukończyła 16 lat,
- b) pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie,
- c) stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy.

Przez osoby bliskie rolnikowi należy rozumieć osoby, mające z rolnikiem takie więzi osobiste (rodzinne lub quasi rodzinne), które wyjaśniają przyczynę wykonywania pracy na rachunek rolnika bez wynagrodzenia z tego tytułu. Za osoby bliskie uznaje się przede wszystkim osoby zaliczane do członków najbliższej rodziny rolnika, a więc zstępnych (dzieci własne i przysposobione) i ich współmałżonków, wstępnych (rodzice) oraz rodzeństwo. Do osób bliskich może być także zaliczony inny członek rodziny lub powinowaty, jeżeli stan faktyczny wykazuje, że łączy go z rolnikiem bliskie więzi i prowadzi z rolnikiem wspólne gospodarstwo domowe.

Nauka w szkole średniej w innej miejscowości, niż miejsce zamieszkania odbywana w systemie dziennym uniemożliwia, co do zasady zastosowanie art. 10 ust. 1 pkt 3, co nie oznacza, że nie może być wyjątków od tej zasady uzasadnionych okolicznościami danej sprawy, z których wynika, że pomimo takich uwarunkowań praca w gospodarstwie rolnym rodziców była świadczona w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie. Stwierdzenie rozmiaru wykonywania takiej pracy jest uzależnione od okoliczności faktycznych danego przypadku, należy więc do sfery faktów, nie prawa./Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 10 lutego 2017 r., III AUa 1393/16, LEX nr 2272109/.

Pracę w gospodarstwie rolnym uwzględnia się jedynie wówczas, gdy była ona wykonywana w wymiarze przekraczającym połowę pełnego wymiaru czasu pracy, także w czasie wakacji szkolnych. /Wyrok Sądu Apelacyjnego w G. dnia 29 września 2016 r. III AUa 799/16 LEX nr 2166486/

Stosunkowo długi, ciągły i ustabilizowany czas wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym (trwający ponad dwa miesiące w każdym roku kalendarzowym - przerwa wakacyjna), spełnia kryteria wystarczające do uwzględnienia w pracowniczym stażu emerytalnym./Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 17 maja 2016 r. III AUa 708/15, LEX nr 2106987/

W ocenie Sądu były podstawy do zaliczenia spornego okresu do stażu ubezpieczeniowego (1 rok i 10 miesięcy). Z ustaleń wynika, że wnioskodawca po ukończeniu 16 roku życia do 31 sierpnia 1974 r. pracował w gospodarstwie rolnym rodziców. W gospodarstwie mieszkali rodzice i siostra wnioskodawcy. Przy czym ojciec pracował także poza rolnictwem, a siostra oprócz żniw nie pracowała w gospodarstwie. Zatem wnioskodawca wykonywał z matką przeważającą część prac w gospodarstwie, w którym były 4 krowy, 12 świń, 1 koń i które nie było zmechanizowane.

W istocie w tym czasie wnioskodawca chodził do zasadniczej szkoły zawodowej w L., oddalonej o 15 km od domu. Do szkoły dojeżdżał autobusem na godzinę 8.00., a na zajęcia praktyczne na godz. 7.00. W tygodniu były 3 razy warsztaty i 3 razy zajęcia w szkole. Do szkoły chodził też w soboty. Zajęcia praktyczne trwały 6 godzin, zajęcia w szkole kończyły się o 14.00, 14.30. W domu był o 14.00 -15.00. Prace domowe odrabiał przed lekcjami. W domu się nie uczył. Zatem dojazdy i obowiązki związane ze szkołą nie zajmowały wnioskodawcy całego dnia. Od 16.00 – 17.00 siedział do obrządku. Pracował przy sianokosach, żniwach, przygotowywał ziemniaki, poił krowy i świnię, przyganiał krowy, parował parniki, zimą nosił ciepłą wodę, dawał siana, ścielił koniowi, wyrzucał obornik.

Dom był po jednej stronie, gospodarstwo po drugiej i trzeba było przenosić wodę i ziemniaki. Zimą także wykonywał te czynności. Zimą także pracował przy młocce, bo trzeba było naciąć siczki dla zwierząt. W okresie jesienno – zimowym chodził do lasu po drzewo. Wiosną pracował przy orce, sadzeniu ziemniaków, sianiu zbóż jarych, jesienią – przy orce, sianiu, bronowaniu, wykopkach ziemniaków. Praca w gospodarstwie zajmowała wnioskodawcy co najmniej 4 godziny dziennie. W okresie wiosenno - letnim powyżej 4 godzin.

Wobec powyższego, skoro wnioskodawca wykazał powyższy okres jako okres uzupełniający, łączny staż sumaryczny wynosi ponad 25 lat, a tym samym wnioskodawca spełnił wszystkie warunki do przyznania emerytury.

Dlatego też Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury począwszy od dnia 1 sierpnia 2017 tj. od miesiąca, w którym wnioskodawca złożył wniosek o emeryturę, mając na względzie treść art. 129 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zgodnie z którym świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Stosownie do art. 98 § 3 k.p.c. do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez wykwalifikowanego pełnomocnika zalicza się wynagrodzenie. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika Sąd ustalił, w oparciu o § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych /(Dz.U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.).